+ LinkedIn + Sledujte Twitter CAK_cz, LinkedIn a Advokátní deník

držitel prestižního odborného ocenění Právnický časopis ČR za rok 2022

1-2 2023

Bulletin advokacie

K povinnosti mlčenlivosti advokáta • Důsledky unijního sankčního režimu na výkon advokacie • Lze uzavírat dohody o vině a trestu na počátku vyšetřování? • Rozdílné pojetí škody v civilním a trestním řízení • Co nového přinesla třetí novela katastrální vyhlášky • Zástupci ČAK v mezinárodních organizacích informují •

VYDÁVÁ ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA

Do nového roku 2023 v novém a s novinkami i Bulletin advokacie: čtěte úvodník předsedy redakční rady BA Petra Tomana na str. 3.

PRÁVNÍK ROKU 2022: VSTUPENKY I UBYTOVÁNÍ

Viz str. 4-5.

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře impax, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis je zapsán do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8).
Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:
Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 273 193 111
e-mail: **bulletin@cak.cz, www.cak.cz**
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:
Šéfredaktorka: JUDr. Hana Rýdlová
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:
Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman, LL.M.
JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.,
prof. Dr. Alexander Bělohlávek,
JUDr. Petr Čáp,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
prof. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
JUDr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného zasílejte na adresu: ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: **dvorakova@cak.cz**
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč, zvýhodněné roční předplatné 850 Kč kromě poštovného, balného a DPH. Advokátům a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma. S reklamacemi při problémech s distribucí se obracejte na pí Dvořákovou, e-mail **dvorakova@cak.cz**, tel. 273 193 165.

Inzertní služby zajišťuje agentura IMPAX, spol. s. r. o. Objednávky inzerce zasílejte na adresu **agency@impax.cz,** případně volejte na tel. 244 404 555 nebo na 606 404 953. Media kit a další informace naleznete na internetových stránkáchwww.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též na internetu (www.cak.cz).

Toto číslo vyšlo 17. 2. 2023 v nákladu 17 000 výtisků.

Obálka: redakce BA

Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348 (print)
ISSN 2571-3558 (Advokátní deník)

obsah

Úvodník
Petr Toman: **Nejdražší časopis? Ne!** ... 3

Aktuality
Nepřehlédněte! Galavečer PR 2022: Nejen vstupenky jsou k dispozici – už se můžete i výhodně ubytovat icha ... 4
Zvolte si médium pro 21. století: TISK nebo ONLINE? Red. ... 6
Aktuálně v právu Hana Rýdlová ... 8

z právní teorie a praxe

Články
K povinnosti mlčenlivosti advokáta Filip Melzer ... 11
Důsledky unijního sankčního režimu na výkon advokacie Alexander J. Bělohlávek, Jan Šamlot ... 14
Otazníky nad žalobním oprávněním nejvyššího státního zástupce podle § 66 odst. 2 soudního řádu správního Pavel Mates ... 19
Lze uzavírat dohody o vině a trestu na počátku vyšetřování? Pavel Vantuch ... 23
Rozdílné pojetí škody v civilním a trestním řízení Lukáš Křístek ... 29
Co nového přinesla třetí novela katastrální vyhlášky Daniela Šustrová ... 35

Z judikatury
NS: K imisím působeným provozem závodu či podobného zařízení ... 37
ÚS: K odmítnutí odvolání podle § 218 písm. c) o. s. ř. ... 38
ÚS: K ustanovování zástupce a důraz na zajištění maximální možné ochrany práv účastníků řízení ... 40
NSS: Materiální stránka přestupku v případě abstraktně formulované skutkové podstaty přestupku ... 42
NSS: K důkazním návrhům daňového subjektu v režimu utajovaných informací ... 44
SD EU: Smluvní ujednání o ceně za právní služby musí být jasné a srozumitelné ... 45
ESLP: K trestnímu postihu za pěstování konopí ... 46
Glosa: K rozhodnutí NS ohledně odstoupení od smlouvy o převodu vlastnického práva k nemovité věci v průběhu vkladového řízení u katastrálního úřadu ... 48

Z odborné literatury
Helena Prášková: **Přestupkové právo** (Martin Kopecký) ... 52
Martin Šešina, Ladislav Muzikář, Petr Dobiáš: **Dědické právo. Kompetní pohled na dědění z hlediska hmotněprávního, procesního a mezinárodního** (Karel Wawerka) ... 52
Michal Malacka, Slavomír Halla, Miluše Hrnčiříková: **CISG – Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. Komentář s judikaturou** (Karel Marek) ... 53
Jolana Maršíková: **Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou** (Alexander J. Bělohlávek) ... 54

z advokacie

Z kárné praxe Petra Vrábliková ... 55
Pojištění pro rok 2023: atraktivní podmínky, mnoho nadstandardních služeb a spolupráce s prověřeným partnerem Tereza Poláková ... 57
Zástupci ČAK v mezinárodních organizacích informují ... 58

informace a zajímavosti

Měli byste vědět
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty pořádané ČAK ... 62

Nakonec
Kresba Lubomíra Lichého ... 64
Víte, že... Stanislav Balík ... 64

Důsledky unijního sankčního režimu na výkon advokacie

k diskusi

Následující článek, který představuje názory obou označených autorů, se zaměřuje na skutečnost, kdy současný vývoj v oblasti unijní sankční normotvorby významným způsobem omezuje advokáty v poskytování právních služeb. Činí tak však způsobem, který zasahuje do základních prvků advokacie a popírá výchozí principy advokátní činnosti.

Prof. Dr. Alexander J. Bělohlávek, působí jako advokát a uznávaný rozhodce, je profesorem na Fakultě právnické ZČU v Plzni a Technické univerzitě Ostrava.

JUDr. Jan Šamlot je advokátním koncipientem v advokátní kanceláři Bělohlávek a rozhodcem.

V důsledku sankční normotvorby přibývá advokátům povinností ve vztahu ke klientům v procesu povinného prověřování a identifikace *(due diligence)*. Pro advokáta je přitom důležité si uvědomit, jak se v praxi v poslední době někdy zapomíná, že sankce se uvalují na více úrovních. Různá sankční opatření totiž stanovuje (zejména) OSN v oblasti mezinárodní, zároveň však Evropská unie v oblasti unijní. Každý stát, a toto platí i pro členské státy EU, navíc může, dovoluje-li mu to příslušná úprava, uložit též sankce vlastní, které nevyplývají z žádného nadnárodního sankčního režimu. Veškerá tato opatření mohou přitom směřovat do více oblastí – příkladmo vůči vybraným státům, konkrétním veřejnoprávním či soukromoprávním subjektům nebo cílit na určité druhy zboží a služeb. Je tak důležité nezapomenout, že **u každé klientské věci musí advokát prověřit veškeré tyto úrovně a zvážit, do jaké míry sankční režimy ovlivňují klientem požadované právní služby**.

Obecně by práce se sankční právní úpravou a sankčními seznamy neměla být pro advokáty nic nového, byť praxe často ukazuje pravý opak. Skutečnost, že konkrétní klient nebo věc podléhá sankčním opatřením, je nadto nikoli výjimečně skrytá a lze ji odhalit teprve po důsledném prověření konečných vlastníků (beneficientů) a řady okolností případu. Pouhá skutečnost, že klient je tuzemský subjekt nebo třeba subjekt z členské země EU, totiž ještě zdaleka nemusí znamenat, že nejde o věc postiženou některým sankčním opatřením. Zejména pro oblast advokacie je zásadní upozornit na nový vývoj v této oblasti, a to na úrovni práva EU.

Podstatnou **novotou je nyní především nařízení 833/2014** (dále jen „sankční nařízení"),[1] a to s ohledem na novelizaci tohoto předpisu provedenou čl. 1 bod 12 nařízení 2022/1904.[2] Předmětnou novelizací došlo totiž k doplnění čl. 5n sankčního nařízení, který **ve svém odst. 2 stanoví mj. zákaz poskytovat přímo či nepřímo právní poradenské služby (cit.): *„… a) vládě Ruska nebo b) právnickým osobám, subjektům*[3] *a orgánům usazeným v Rusku"***. Nově vložené ust. čl. 5n ovšem zároveň v odst. 5 stanoví důležitou výjimku z tohoto zákazu, dle které se tento zákaz **nepoužije na (cit.): *„… výkon práva na obhajobu v soudním řízení a práva na účinnou právní ochranu"***. Zároveň je pro advokacii podstatná výjimka dle čl. 5n odst. 6 sankčního nařízení, dle které se zákaz poskytování právních služeb nepoužije na ty právní služby, které jsou (cit.): *„… nezbytně nutné k zajištění přístupu k soudnímu, správnímu nebo rozhodčímu řízení v členském státě, nebo k uznání nebo vymáhání rozsudku nebo rozhodčího nálezu vydaného v členském státě (…)"*, pokud je takové poskytování v souladu s cíli sankčního nařízení a nařízení 269/2014.[4] Pro posouzení celé oblasti poskytování právních služeb mimo konkrétní soudní řízení či řízení před jiným orgánem, které se jeví jako jasné a ponechává se zde stranou, je tak klíčové analyzovat pojmy ***„právní poradenské služby"*** a ***„právo na účinnou právní ochranu"***. Je totiž problematické, jak tyto výrazy (formulace) vykládat, neboť není zcela zřejmé, které oblasti poskytování právních služeb již účinnou právní ochranu nepředstavují. Pouze na základě interpretace těchto pojmů je možné určit, jaké služby advokáta netýkající se konkrétního řízení jsou pro vymezené klienty stále povolené, a naopak které za současného stavu není možné poskytovat.

Právní poradenské služby a právo na účinnou právní ochranu

Všeobecně je známo, že pro normy mezinárodního práva, a v tomto směru rovněž práva unijního, je klíčové vykládat každý právní pojem tzv. autonomním způsobem.[5] Tímto se má na mysli, že neobsahuje-li sama norma legální definici či výkladové pravidlo a interpretující subjekt nemá jak nalézt hledaný význam, provede výklad naprosto nezávislý na právu vnitrostátním a čistě v rámci

1 Nařízení Rady (EU) č. 833/2014 ze dne 31. července 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině, Úř. v. L 229, str. 1-11, v platném znění.

2 Nařízení Rady (EU) 2022/1904 ze dne 6. října 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině, Úř. v. L 259I, str. 3-75.

3 Jedná se tedy o zákaz, který nezahrnuje fyzické osoby. Pojem „subjekt" je zde totiž nutné chápat jako jinou entitu povahy právnické osoby, nikoli však již fyzickou osobu. Nevhodný termín „subjekt" lze vysvětlit jinými jazykovými verzemi, které uvádějí např. v německém znění *Organisationen*, v anglickém znění *entities*, ve francouzském znění *entités* či v italském znění *entità*.

4 Srov. rovněž ostatní výjimky z tohoto pravidla, které jsou uvedeny v čl. 5n odst. 7-11 sankčního nařízení.

5 Srov. například A. Bělohlávek: Autonomní výklad mezinárodních smluv, in T. Kyselovská, D. Sehnálek, N. Rozehnalová (eds.): Varietate concordia: soubor vědeckých statí k poctě prof. Vladimíra Týče, MU, spisy Masarykovy univerzity, Edice: Scientia: řada teoretická, č. 651, Brno 2019, str. 31-61; A. Bělohlávek: Conflicting Interpretations of International Treatie, in M. Pfeiffer, J. Brodec, P. Bříza, M. Zavadilová (eds.): Liber Amicorum Monika Pauknerová, Wolters Kluwer, a. s., Praha 2021, str. 37-46.

dané normy. K sankčnímu nařízení a jeho jednotlivým ustanovením je zapotřebí přistupovat právě tímto postupem; je tudíž nutné předmětné výrazy vyložit pouze v rámci a ve smyslu sankčního nařízení a nezávisle na tuzemském právu.

Pojem *„právní poradenská služba"* do jisté míry upřesňuje bod 19 Preambule nařízení 2022/1904.[6] Toto ustanovení konkrétně stanoví, že pojem *„právní poradenská služba"* zahrnuje (cit.): *„… poskytování právního poradenství zákazníkům v nesporných záležitostech, včetně obchodních transakcí, zahrnujících uplatňování nebo výklad práva; účast s klienty nebo jejich jménem na obchodních transakcích, jednáních a jiných jednáních se třetími stranami a přípravu, provádění a ověřování právních dokumentů".*[7] Z citovaného je patrné, že **neexistuje-li v klientské věci probíhající řízení, je jakákoli pomoc klientovi**, vyjma jiných, zde nerelevantních, výjimek, v zásadě **vyloučena**.[8]

Zarážející je však naprostá absence snahy definovat výjimku skrytou pod formulací ***„právo na účinnou právní ochranu"***, neboť čistě z jazykové konstrukce by bylo možné se domnívat, že i nesporná agenda advokáta představuje právní ochranu klienta. Nejasnost předmětné formulace lze dle názoru autorů vysvětlit pouze dvěma možnými způsoby. Buď se jedná o *lapsus* normotvůrce, což ovšem působí poněkud nepravděpodobně, nebo normotvůrce užil tento výraz záměrně vzhledem k jeho všeobecnosti a s přihlédnutím k tomu, že obsah pojmu je každému, alespoň v rámci odborné právní veřejnosti, znám. Autoři tohoto článku se kloní spíše ke druhé z předložených variant. **Interpretace tohoto pojmu ovšem vůbec není jednoduchá.** Autonomní výklad totiž nemůže vycházet z toho, jak určitý pojem chápe odlišný právní akt, a výklad se provádí primárně v rámci té normy, v níž se daný výraz používá. Na druhé straně ovšem použitá formulace *„právo na účinnou právní ochranu"* představuje výraz, který pro svou obecnost a absenci legální definice může směřovat k významu toho, co pod shodným pojmem chápe právo EU v obecné rovině. Právě pro specifičnost významu tohoto pojmu (této formulace) v obecné rovině práva EU je vhodná krátká komparace za účelem korektního objasnění daného termínu.

Pojem *„právo na účinnou právní ochranu"* používá též Listina základních práv EU, ovšem pouze jako označení svého čl. 47. Tento výraz však nedefinuje. Daný článek uvádí (cit.): *„Každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, má za podmínek stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem. Každý má právo, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem. Každému musí být umožněno poradit se, být obhajován a být zastupován. Bezplatná právní pomoc je poskytnuta všem, kdo nemají dostatečné prostředky, pokud je to nezbytné k zajištění účinného přístupu ke spravedlnosti."* Z předmětného ustanovení lze vyvodit dva důležité závěry. V první řadě ačkoli čl. 47 Listiny základních práv EU nese označení *„právo na účinnou právní ochranu"*, s tímto pojmem již v textu neoperuje a odkazuje se pouze na obsah tohoto pojmu. Z hlediska obsahu se ovšem zmiňuje toliko *„účinný prostředek nápravy"* a jiné jednání před soudem. Pochopitelně s ohledem na autonomní výklad nařízení, stejně jako jiných právních aktů EU, nelze závěr ohledně výkladu jednoho pojmu, ač sebevíce podobného, či dokonce shodného, automaticky aplikovat i na pojem jiný. Komparace s Listinou základních práv EU však „odkrývá" příčinu interpretačních obtíží, která je shodná jako u zde analyzovaného sankčního nařízení. Tou jsou jednotlivé jazykové verze (překlady) pojmu. Co totiž české verze označují jako *„právo na účinnou právní ochranu"*, což by bylo lze na první pohled a na základě jazykového výkladu chápat jako všeobecné vymezení veškerých prostředků právní ochrany včetně nesporné agendy, chápou jiné jazykové verze spíše ve smyslu práva na **účinné opravné prostředky**,[9] tj. procesní mechanismy ochrany práv. **V rámci české jazykové verze práva EU tedy normotvůrce**, resp. příslušná osoba odpovědná za překlad textu, **zvolil pojem *„právo na účinnou právní ochranu"* nikoli jako všeobjímající pojmenování všech činností, které *„účinně chrání právo"*, nýbrž jako zjevně nevhodné označení práva na opravné prostředky.**

Návratem k čl. 5n odst. 5 sankčního nařízení lze tak dospět k závěru, že **nařízení skutečně v rámci sankčního režimu vylučuje možnost poskytovat právní poradenské služby, přičemž výjimka pokrývá kromě práva na obhajobu v soudním řízení**[10] **právo na účinnou právní ochranu pouze v souvislosti se soudním nebo jiným obdobným řízením**. Právo na účinnou právní ochranu totiž ve světle komparativního výkladu, ačkoli tomu sám použitý pojem **mírně** nasvědčuje, nelze chápat tak, že by nespornou agendu jakkoli zahrnovalo.[11] Takovýto výklad ovšem znamená, že **sankční nařízení možnost poskytovat vymezeným osobám právní služby v rozsahu nesporné agendy kompletně vylučuje**. Účinná právní ochrana přitom nepochybně směřuje i k předcházení sporu v jeho procesním smyslu. I oblast sporné agendy tak má vcelku široký rozsah a nemusí vždy pokrývat jen právní službu ve smyslu zastoupení v průběhu řízení vymezeného svým počátkem a koncem dle odpovídající procesní úpravy. Nadto si lze položit otázku, do jaké míry je případné vyloučení právních služeb v nesporné agendě prostřednictvím sankčního nařízení vůbec možné a zda se ze strany EU nejedná o překročení pravomocí Unie.

Postup *ultra vires*?

Základ pro zodpovězení otázky položené v závěru předchozí kapitoly tohoto příspěvku se nachází v čl. 4 odst. 1 SEU, který stanoví (cit.): *„V souladu s článkem 5 náležejí pravomoci, které nejsou Smlouvami Unii svěřeny, členským státům."* Argumentem *a contrario* lze tedy zjednodušeně říci, že Evropské unii náležejí pouze ty pravomoci, které jsou jí svěřeny primárním právem. Své cíle přitom EU dle čl. 3 odst. 6 SEU sleduje (cit.): *„vhodnými prostředky na základě pravomocí, které jsou jí Smlouvami svěřeny".* Konkrétně čl. 5 odst. 2 SEU poté konkretizuje, že v souladu se zásadou svěřených pravomocí (cit.): *„… jedná Unie pouze v mezích pravomocí svěřených jí ve Smlouvách členskými státy pro dosažení cílů stanovených ve Smlouvách. Pravomoci, které nejsou Smlouvami Unii svěřeny,*

6 Zde se pochopitelně nejedná o popření vymezených pravidel pro autonomní výklad, neboť nařízení 2022/1904 novelizuje sankční nařízení. Ačkoli se tedy do konsolidovaného znění sankčního nařízení nepromítá rovněž Preambule novelizujícího nařízení, lze jistě učiněnou novelizaci vykládat v duchu Preambule novelizačního předpisu.

7 Stejné ustanovení *in fine* naopak vymezuje, že tento pojem nezahrnuje (cit.): *„… zastupování, poradenství, přípravu a ověřování dokumentů v souvislosti se službami právního zastupování, zejména ve věcech nebo řízeních před správními orgány, soudy, jinými řádně zřízenými soudními tribunály a v rozhodčích a mediačních řízeních".* Tato negativní definice se odráží v již zmíněné výjimce dle čl. 5n odst. 6 sankčního nařízení.

8 Srov. zejména výjimky dle čl. 5n odst. 7-11 sankčního nařízení.

9 V tomto smyslu viz anglické znění nařízení, které uvádí *„right to an effective legal remedy"*, německé znění uvádějící *„[für die Wahrnehmung] des Rechts auf einen wirksamen Rechtsbehelf"* (tato formulace je vskutku velmi široká), italské znění *„del diritto a un ricorso giurisdizionale effettivo"*, slovenské znění *„práva na účinný právny prostriedok nápravy"* či polské znění *„prawa do skutecznego środka odwoławczego"*. Stejně lze poukázat na to, že v obdobném duchu používá EÚLP ve svém čl. 13 pojem *„právo na účinné opravné prostředky"*.

10 Pochopitelně kromě jiných odstavců tohoto článku, které nejsou tolik relevantní pro předmět tohoto příspěvku.

11 Takovýto závěr lze ostatně podpořit i ukázkou toho, jaký by byl důsledek opačného interpretačního závěru. Pokud by totiž pojem *„právo na účinnou právní ochranu"* bylo lze pojímat jako všeobecný pojem zahrnující veškeré právní služby, byl by zákaz poskytování právních služeb zcela vyprázdněn.

náležejí členským státům." Zároveň je v kontextu obecného práva na právní pomoc nutné upozornit rovněž na čl. 2 SEU, ve kterém se deklaruje, že EU je založena mj. na hodnotách demokracie, právního státu a dodržování lidských práv.

Zejména s ohledem na zákaz postupu *ultra vires* pochopitelně nemůže unijní normotvůrce postupovat způsoby, které zasahují základní hodnoty demokratického právního státu, a v oblastech, ve kterých k tomu není kompetentní. **Je tak zapotřebí analyzovat, zda lze zákaz poskytování právních služeb v oblasti nesporné agendy považovat za konformní z hlediska základních hodnot demokratického právního státu.**

Základ pro právo na právní pomoc obsahuje čl. 37 odst. 2 Listiny, který ovšem právo na právní pomoc omezuje pouze na *„řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení"*.[12] Nejen provázanost s existujícím procesem, nýbrž rovněž vymezení až od počátku řízení by tak na první pohled evokovalo, že výše uvedená omezení unijním normotvůrcem jsou v pořádku a Evropská unie své pravomoci nepřekračuje. Takto prostě ovšem nelze na situaci nahlížet. Ačkoli garance práva na právní pomoc je dle vymezených dokumentů svázána s počátkem, a tudíž rovněž nutnou existencí určitého druhu řízení, přesto je zapotřebí na otázku možného omezení nahlížet v širším spektru. Pojem právo na právní pomoc je třeba v kontextu poskytnutí „pomoci" nutné spíše vnímat v tom smyslu, že stát má povinnost zajistit právní pomoc každému od počátku řízení tak, aby v důsledku nedostatku právních znalostí neutrpěl bezdůvodnou újmu. Autoři jsou však toho názoru, že **za hodnotu demokratického právního státu lze považovat i to, že uvnitř státu je dán prostor pro existenci poskytovatelů profesionálních právních služeb, kteří každému poskytnou potřebnou právní pomoc i mimo řízení**, a to i přesto, že toto Listina explicitně neuvádí. Limituje-li tedy Listina právo na právní pomoc zahájeným řízením, je nutné toto chápat v tom smyslu, že pouze pro situace, kde bylo zahájeno řízení, je stát povinen jím zvolenými vhodnými prostředky garantovat možnou právní pomoc. **Limitace zahájeným řízením však dle názorů autorů nemůže jít svým významem tak daleko, aby při absenci takového řízení bylo možné určitému okruhu osob zcela upřít právo svobodně vyhledat právní služby od osob k tomu ve státě oprávněných.**[13] Je nutné si uvědomit, že **role advokáta je daleko širší a velká část jeho činnosti může spočívat rovněž v poskytování takové právní pomoci, která ve výsledku vede k zabránění soudnímu sporu včasnými opatřeními.**[14]

Vyjdeme-li z mezitímního závěru, že stát by neměl jakkoli na svém území limitovat možnost vyhledat právní služby ani v oblasti nesporné agendy, lze si jen těžko představit, že by mohl právní služby odepírat jím vybraným subjektům. Přichází-li přitom dokonce takováto regulace od Evropské unie s obecným účinkem na území všech členských států, působí takový postup rozporuplně s hranicemi pravomocí Evropské unie. O adekvátnosti a přípustnosti takového postupu tak lze přinejmenším pochybovat.

Možnost seznámit se s obsahem právní normy

Kromě ústavněprávních hodnot se lze však na situaci dívat i jinými úhly pohledu. Obecně uznávaným a respektovaným principem kupř. je, že adresát právní normy musí mít možnost seznámit se s jejím obsahem.[15] Toto pravidlo směřuje primárně na to, že právní norma musí být dostatečným způsobem publikována a zveřejněna tak, aby ji každý mohl dohledat a její obsah si zjistit. Praktickým pohledem ovšem toto v moderním právním světě vyznačujícím se zejména v českém právním prostředí a prostředí EU až neuvěřitelnou a mnohdy stěží přijatelnou „hyperprodukcí" právních norem již není dostatečné. Právní laik je jistě schopen po přečtení právní normy pochopit zcela elementární základy normotvůrcem nastavených pravidel. To však platí ve skutečně základních oblastech, nikoli v komplexnějších právních otázkách, ve kterých mají se správným pochopením významu ustanovení a vzájemných aplikačních předností více právních úprav mnohdy problém i právní profesionálové. Za takové situace je často k pochopení právního pravidla nutné vyhledat profesionální konzultaci od „právního poradce", tj. osoby oprávněné k poskytování právních služeb.[16]

Evropské sankční právo však, jak bylo výše uvedeno, tuto možnost jakéhosi pouhého poradenství či žádosti o radu a vyjádření bez existence řízení upírá. Ponechává tudíž vymezeným subjektům možnost seznámit se s obsahem právní normy pouze na „laické" úrovni. To navíc pouze za podmínky, že sankcionovaná osoba hovoří některým z jazyků EU na takové úrovni, že je schopna v této řeči pochopit smysl právní normy. Takový přístup přitom ani pohledem účelu sankčních předpisů nedává nejmenšího smyslu. V první řadě právní laik může mít stejně tak zájem na konzultaci toho, jak má naložit s jemu doručenou žalobou – toto je v současnosti povoleno –, jako na konzultaci ohledně toho, jak má postupovat a zda se mu pro účely ochrany jeho práv nabízejí nějaké právní prostředky ochrany a argumentace vůči obchodnímu partnerovi – toto má být v současnosti zakázáno pro nesouvislost s jakýmkoli řízením. Dohnáno *ad absurdum* tato úprava způsobuje, že příslušný **subjekt, usazený nutně mimo EU, nemá ani možnost získat právní posouzení kvalifikované osoby ohledně toho, zda a co mu sankční režim povoluje a zakazuje**. Pokud tedy osoba, na kterou se sankční režim vztahuje, bude mít v úmyslu tomuto režimu plně vyhovět a podvolit se veškerým ustanovením tak, aby postupovala pouze dle práva, **nemá možnost získat právní rady od žádného advokáta v EU ohledně toho, zda její jednání není v rozporu s těmito pravidly**. Paradoxně tak taková osoba nemá ani možnost získat kvalifikovanou cestou informaci o tom, že adresátem právní normy není.

Tímto sankční normotvorba dochází ke zcela opačnému závěru, než má být jejím účelem, neboť **pro takovouto právnickou osobu či tomu podobnou entitu neexistuje žádné řešení, jak získat**

12 Stejně chápe toto právo i čl. 14 odst. 3 písm. d) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, který ho ovšem omezuje pouze na trestní řízení.

13 Ostatně i pro samotné řízení se pojem „počátek řízení" uvedený v čl. 37 odst. 2 LZPS vykládá autonomně a zcela nezávisle na pojmu „zahájení řízení" dle příslušných procesních předpisů, kde se typicky pro účely řádné ochrany práv „počátek řízení" chápe jako okamžik předcházející „zahájení řízení", neboť i pro samotné zahájení řízení může již osoba potřebovat právní pomoc advokáta spočívající typicky v přípravě návrhu na zahájení řízení a jeho řádném podání. V tomto smyslu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2006, sp. zn. 2 As 2/2006. Stejně tak jako nelze právní pomoc v řízení omezit až od zahájeného řízení, nelze dle autorů vykládat ústavněprávní základy demokratického právního státu tak, že umožňují subjektům zcela právní poradenství odepřít pro neexistenci takového řízení.

14 Slovy Ústavního soudu (cit.): *„Na okraj nutno konstatovat, že advokáti jsou důležitými aktéry systému vlády práva, který je v důsledku vysoce ekonomicky přínosný (. . .)."* Viz nález Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. IV. ÚS 167/05.

15 Autoři jsou si vědomi toho, že osoba domicilovaná mimo EU z podstaty věci není adresátem normy práva EU, neboť sankční režim míří na zákazy poskytování určitých služeb a činění vybraných obchodů osobám v rámci EU ve vztahu k osobám mimo EU. Ovšem vzhledem k závažnosti oblastí, kterých se sankční režimy týkají, nelze necítit, že v důsledku takové konstrukce bude mít zájem na zjištění obsahu právních norem i ona příslušná osoba podléhající určitým sankčním opatřením. Není tedy v pozici adresáta právní normy, přesto však lze určité závěry o adresátovi vztáhnout i na tuto osobu.

16 Argument přitom platí i přesto, že omezení dle čl. 5n sankčního nařízení směřuje pouze na právnické osoby, nikoli osoby fyzické. Při seznamování se s právní normou týkající se příslušné právnické osoby to totiž jsou opět fyzické osoby, které se snaží právní úpravu pochopit. Ani těm by přitom advokát neměl za současného stavu sankčního režimu radu poskytnout, neboť tyto fyzické osoby budou jednat a informace zjišťovat jménem oné právnické osoby.

právní poradenství ohledně sankčního režimu, dokud skutečně nedojde ke vzniku sporu v procesním pojetí. Nechat si tedy napsat kupní smlouvu a poradit se o vhodné textaci pro účely předcházení sporu je zapovězeno, ovšem soudit se na základě nejasné a chybně zpracované kupní smlouvy již za pomoci advokáta možné je. Jeví se jako přinejmenším nedomyšlené, proč by subjekt měl mít možnost žádat o radu až ve chvíli, kdy došlo k zahájení řízení. Navíc je všeobecně známo, že každý advokát v praxi doporučuje (alespoň by dle názoru autorů měl doporučovat) svému klientovi, aby za ním přicházel před vznikem jakéhokoli problému za účelem jeho předcházení, namísto po vzniku problému za účelem jeho řešení. Právní prevence je dokonce něčím, co by mělo být hlavním účelem jakékoli právní služby. Jde o něco, co se kulturně v jakékoli dimenzi právního státu považuje za všeobecně žádoucí.

Obecnost sankčního nařízení

Dalším problémem je též „blokovost" a všeobecnost tohoto sankčního režimu. Zcela bez zohlednění politické roviny a možných různých názorů na současné dění ve světě lze jistě cítit rozdíl mezi tím, jakým způsobem nařízení vymezí osoby, kterým se poskytnutí právních služeb zapovídá. Jednou věcí je situace, kdy by omezení, resp. zákaz čerpání určitých druhů služeb byl myšlen jako „trest" a sankce v pravém slova smyslu s ohledem na politickou situaci.[17] Tento argument by ovšem platil pouze v případě, kdy by se daná omezení vztahovala kupř. toliko na právnické osoby vymezené na sankčních seznamech, u kterých se dovozuje určité propojení s politickým děním. Takto tomu není, když čl. 5n odst. 2 písm. b) sankčního nařízení vymezuje zákaz poskytovat právní poradenské služby (cit.): *„právnickým osobám, subjektům nebo orgánům usazeným v Rusku"*. Takto paušalizované vymezení již nelze vysvětlit „trestem", nýbrž musí mít své *ratio* jinde. V úvahu přichází dle autorů druhá možnost, kterou je zkrátka obecná snaha zabránit podezřelým či přímo ilegálním obchodům a službám, které by se ve svém důsledku vyhýbaly účelům sankční normotvorby. Rovněž tato racionalizace ovšem selhává.

Za prvé, jak již bylo vymezeno, tyto osoby mají odepřenu možnost se poradit, zda se jedná o postup dovolený, neboť v jejich případě neexistuje „řízení", které by aprobovalo možnost poskytování právních služeb.

Za druhé se však zcela opomíjí skutečnost, že právě advokáty při poskytování právních služeb vážou rovněž specifické právní a stavovské předpisy, které jim ukládají jasnou povinnost ohlašovat podezřelé obchody.[18] Stejně tak je nezpochybnitelné, že advokát nemůže svou činností žádným způsobem napomáhat klientovi k protiprávnímu jednání.

Namísto toho, aby tak advokát rozumně a s řádnou péčí posoudil, zda po něm požadovaná právní služba nepředstavuje ve svém důsledku postup v rozporu s právními předpisy, se sankční nařízení rozhodlo z důvodu činů státu preventivně odepřít přístup k vymezeným právním službám všem právnickým osobám, které mají domicil na území tohoto státu. Autoři tohoto článku jsou daleci jakémukoli vyjádření názorů jiných než právních. Čistě v právním směru ovšem nelze necítit, že **sankční nařízení do jisté míry zavádí jakousi „presumpci viny", neboť ani pro případ, že by na základě prověření advokátem bylo poskytnutí služby zcela legitimní, není možné klientovi vyhovět a službu poskytnout.** Jde navíc o rozpor s dosavadními základními principy sankčních režimů, které se mají týkat jen konkrétních subjektů, které jsou zařazeny na sankční seznamy v důsledku jejich určité činnosti, podpory konkrétních aktivit apod. Paradoxně by se navíc mohlo jednat o zákaz právních služeb subjektům, jejichž činnost je zcela konformní s cíli dané úpravy.

Rozpor s Etickým kodexem

Nabízí se rovněž otázka, do jaké míry má advokát na základě sankční úpravy možnost nadále plnit své povinnosti, které ukládá Etický kodex.[19] Stojí za upozornění, že dle čl. 8 odst. 1 Etického kodexu má advokát i v případech, kdy je povinen poskytnutí právní služby odmítnout, vždy povinnost provést (cit.): *„... přiměřená opatření k odvrácení závažné újmy, která žadateli o právní službu bezprostředně hrozí"*.[20] Vzhledem k osobní působnosti zde elaborovaného sankčního zákazu si lze představit kupř. následující situaci – právnická osoba usazená v Ruské federaci je společníkem české obchodní společnosti. Nejvyšší orgán této obchodní společnosti nedá souhlas k právnímu jednání, u kterého zákon tento souhlas dle § 48 z. o. k.[21] vyžaduje. Společníkovi[22] obchodní společnosti v důsledku tohoto postupu hrozí závažná újma. Ačkoli takové právní jednání je dle z. o. k. neplatné, je neplatnost dle § 48 z. o. k. pouze relativní[23] a vyžaduje, aby se oprávněná osoba neplatnosti dovolala v subjektivní lhůtě 6 měsíců ode dne, kdy se (cit.): *„... o neplatnosti oprávněná osoba dozvěděla nebo dozvědět měla a mohla"*.[24] Rozhodovací praxe přitom uvádí, že pro dodržení lhůty se dovoláním neplatnosti nerozumí nutně jen podání návrhu u soudu, nýbrž rovněž uplatnění této námitky u účastníka právního jednání mimosoudně.[25] Při tomto postupu tak vůbec nemusí existovat jakékoli řízení v právním (procesním) smyslu.

Ačkoli šest měsíců lze jistě považovat za dostatečnou lhůtu, advokát v praxi nikdy nemůže dopředu vědět, po jaké době klient právní služby vyhledá a kolik ze zákonné lhůty advokátovi zbývá. V praxi přitom není neobvyklé, že klienti řeší věci takříkajíc na poslední chvíli. Zejména hrozící zmeškání lhůty se přitom uvádí jako typický příklad splnění podmínky čl. 8 odst. 1 Etického kodexu.[26]

Odpověď na zde nastíněný problém je přitom prostá. Z hlediska aplikační přednosti je zcela zřejmé, že při rozporu mezi nařízením EU

17 Takto do jisté míry viz např. čl. 5l odst. 1 sankčního nařízení, který hovoří o těch právnických osobách, které jsou nadpoloviční většinou ve veřejném vlastnictví nebo pod veřejnou kontrolou. V obdobném duchu též např. čl. 5aa odst. 1 sankčního nařízení.

18 Advokát je povinnou osobou dle § 2 odst. 1 písm. g) zák. č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, přičemž dle § 6 odst. 2 tohoto zákona je obchod podezřelý vždy, pokud, zjednodušeně řečeno, jsou involvovány osoby, zboží nebo služby, proti kterým Česká republika uplatňuje sankce.

19 Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), ve znění pozdějších usnesení a sdělení.

20 Tuto povinnost přitom komentářová literatura přirovnává k povinnosti každého lékaře poskytnout první pomoc v kritických případech. Viz K. Čermák, M. Vychopeň: Čl. 8 [Odmítnutí právních služeb a odstoupení od smlouvy], in J. Svejkovský, M. Vychopeň, L. Krym, A. Pejchal a kol.: Zákon o advokacii, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2012, str. 458. Jedná se tedy pochopitelně o ustanovení, které má sloužit k ochraně klienta v jakési „krajní" a „krizové" situaci.

21 Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

22 Autoři jsou si vědomi v doktríně existujícího konfliktu, zda ust. § 48 z. o. k. lze skutečně chápat tak, že za oprávněnou osobu se považuje společník obchodní společnosti, či pouze obchodní společnost samotná, či zda dokonce lze za oprávněné osoby považovat rovněž osoby další, např. věřitele společnosti dotčené takovým postupem. Pro irelevantnost této obchodněprávní problematiky pro účely tohoto článku se tato problematika nechává stranou a autoři vycházejí z názoru Nejvyššího soudu, dle kterého je oprávněnou osobou společník dotčené obchodní společnosti. Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2019, sp. zn. 27 Cdo 2645/2018, publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 1/2020 pod R 8/2020 civ.

23 Shodně např. již citovaný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2019, sp. zn. 27 Cdo 2645/2018.

24 Viz § 48 z. o. k.

25 Viz např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2007, sp. zn. 21 Cdo 948/2006, nebo ze dne 27. 1. 2015, sp. zn. 33 Cdo 1777/2013.

26 Op. cit. sub 20, str. 458.

a Etickým kodexem musí mít nutně nařízení přednost. Lze si představit i výklad, který by chápal pravidlo Etického kodexu jako „doplnění" sankčního nařízení. Toto však zřejmě nebude přiléhavé, neboť **možnost konkretizace výjimek členským státem předvídá taxativní vymezení v čl. 5n odst. 10 a 11 sankčního nařízení**. Přitom **ustanovení Etického kodexu tomuto neodpovídá. Advokát by tedy** v režimu dané sankční úpravy **vůbec neměl poskytnout právní služby, a to ani v rozsahu čl. 8 odst. 1 Etického kodexu pomocí tzv. přiměřených opatření**, což je v zásadě výklad dosti absurdní. Lze si opět položit otázku, zda je omezení rovněž této oblasti vhodné a zda se již nejedná o zásah do základů advokacie jako takové. Kupříkladu určité povinnosti advokáta odmítnout právní služby *personální povahy* lze řešit tak, že v rámci oněch přiměřených opatření odkáže advokát zájemce o právní služby na jiného advokáta. Zároveň se připouští i možnost pomoci se sepsáním základního obsahu vyžadovaného dokumentu a poskytnutí rady, kam má být dokument a v jaké lhůtě podán. Nic z toho by však v důsledku sankčního nařízení již nemělo být možné – **advokát nemůže zájemce o právní služby odkázat na žádného jiného advokáta, neboť nařízení vylučuje veškeré právní služby v rámci EU. Zároveň**, jestliže bude východiskem aplikační přednost sankčního nařízení před Etickým kodexem, **nelze ani tolerovat jakoukoli „základní pomoc", aniž by byla dána existence jakéhokoli řízení.**

Závěrem zde nastíněného případu tak bude, že **zájemce o právní služby neznalý českého a unijního práva se nikde na území EU právní pomoci nedomůže, a v důsledku absence právních služeb nebude schopen ve lhůtě učinit příslušné právní jednání, čímž jeho právo zanikne a sám utrpí újmu na svých právech.**[27]

Rozhodčí řízení

Extrémní dopady a praktické nejasnosti způsobené současným sankčním režimem lze však demonstrovat i v jiných oblastech poskytování právní ochrany, než je advokacie, a to např. na rozhodčím řízení.[28] V první řadě se problém týká samotných osob vystupujících v rozhodčím řízení, tj. vzniká otázka, do jaké míry může být v procesu účasten rozhodce/rozhodčí instituce jako celek, právní zástupce strany či jiný subjekt, jestliže je domicilován ve státě, na který byly uvaleny sankce. **Obecný závěr budiž, že toto možné je, avšak je třeba si dávat pozor na nutnost splnění dodatečných podmínek ve formě požadavku na určitý typ autorizace, které se mohou stát od státu lišit.** Kupř. ve Spojených státech amerických, pokud se osoba jmenovaná rozhodcem, ustanovená znalcem apod. chce „vyhnout" možným komplikacím, měla by mít autorizaci od Úřadu pro kontrolu zahraničních aktiv.[29] Obdobně ve Velké Británii.

Z pohledu předmětné sankční úpravy EU lze minimálně v současnosti dospět k závěru, že **alespoň činnost rozhodce a rozhodčí řízení samotné ve sporech, jichž je stranou subjekt ze státu postiženého sankcemi, není porušením této úpravy**. Vyjít lze mj. z přípravných legislativních prací, kdy činnost rozhodce měla být původně postižena touto sankční úpravou. S ohledem na základní smysl rozhodčího řízení, kterým je rozhodování sporů analogicky jako v případě řízení před soudem, však bylo rozhodčí řízení z dané sankční úpravy nakonec vypuštěno.

V praktické rovině se totiž okamžitě objevily nejen tendence, avšak rovněž úspěšné reakce, jak otázku sankcí „vybalancovat" s nutností zachování práva na přístup ke spravedlnosti s ohledem na určité specifické oblasti. Velkou vlnu nejistoty přineslo kupř. nařízení 2022/428,[30] které svým čl. 1 bodem 9) nově vkládalo do nařízení 833/2014[31] ust. čl. 5aa. Obsahem tohoto článku přitom byl zákaz přímo či nepřímo uzavírat jakékoli transakce s vybranými subjekty. Toto může samo o sobě mít pochopitelně dalekosáhlé důsledky i pro samotný proces rozhodčího řízení. Ve Společném prohlášení rozhodčích institucí[32] se přímo hovoří o tehdejší okamžité reakci (nejen) rozhodčích institucí za účelem vyjasnění významu daného ustanovení. Lze zároveň pozorovat, že pozdější nařízení 2022/1269[33] novelizuje tuto úpravu podstatným způsobem tím, že svým čl. 1 bod 10) písm. a) podbod iii) mění zmíněný čl. 5aa přidáním písm. g), které hovoří o tom, že zákaz se neuplatní na (cit.): *„transakce, které jsou nezbytně nutné k zajištění přístupu k soudnímu, správnímu nebo rozhodčímu řízení v členském státě, jakož i k uznání nebo vymáhání rozsudku nebo rozhodčího nálezu vydaného v členském státě, pokud jsou tyto transakce v souladu s cíli tohoto nařízení a nařízení (EU) 269/2014"*. Toto lze vnímat jako příklad toho, jak se rychlou reakcí příslušných institucí a dodatečnou rozumností normotvůrce určité problémy spojené se sankčními režimy vyjasnily tak, aby nezpůsobovaly komplikace osobám, kterým komplikace způsobovat nemají. Na druhou stranu se jedná ovšem o další ukázku toho, že sankční právní úprava je a bude v mnoha ohledech problematická. Ne vždy je přitom možné vyvinutí takovéto aktivity jako v případě Společného prohlášení rozhodčích institucí, aby bylo lze problém urychleně vyřešit.

Závěr

Dle autorů je z výše uvedeného nutné učinit závěr, že současný sankční režim, s plným odhlédnutím od politické podstaty, je v rozporu se základními principy, na kterých je vybudováno poskytování právních služeb. Aniž by byl jakýkoli názor předkládán z hlediska obecné funkčnosti či efektivnosti sankčních režimů, lze přesto vyslovit minimálně závěr o nevhodnosti aktuální konstrukce sankce spočívající v omezení, ba dokonce úplném zákazu poskytování právních poradenských služeb, jakož i její rozpor se základními principy poskytování právních služeb a v mnoha ohledech i s principy lidskoprávními.

Současně vymezená konstrukce se zcela míjí jakýmkoli účinkem z hlediska prevence protiprávního jednání, když k tomuto existují jiné mechanismy, a v důsledku dopadá nejvíce na subjekty, na které nemá důvod dopadat. Otázkou do budoucna, která může způsobit nemalé problémy, je zároveň odpovědnostní režim za veškerou újmu, která osobám v důsledku čl. 5n sankčního nařízení vznikne. ✤

27 Navazující otázkou může být, kdo bude za takto vzniklou újmu odpovědný. Na první pohled se jeví, že by bylo lze předpokládat aktivaci odpovědnosti EU za vzniklou újmu. To jistě opět nemělo být cílem sankčního nařízení.

28 Nejasnosti v této oblasti nejsou toliko praktické. V mezinárodním prostředí kupř. lze shledat stále pokračující rozpor v tom, zda rozhodčí řízení představuje řízení kvazisoudního charakteru (východisko jurisdikční teorie), či zda se má vycházet z teorie smluvní. Při použití smluvní teorie by přitom bylo možné se ptát, zda samotné rozhodčí řízení nepředstavuje obchodní službu, čímž by se dalo za zrod otázce o vlivu sankcí. Je nutné však podotknout, že smluvní teorie je v současnosti spíše překonanou teorií.

29 Viz K. I. Kroll: Impact of Sanctions on International Arbitration Involving Russian Parties, in A. N. Zhiltsov (ed.): Commercial Arbitration [Коммерческий Арбитраж], Kluwer Law International; The Chamber of Commerce and Industry of the Russian Federation, 2020, č. 2 (4)/2020, 59-64, str. 61.

30 Nařízení Rady (EU) 2022/428 ze dne 15. března 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině.

31 Nařízení Rady (EU) č. 833/2014, ze dne 31. července 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině.

32 JOINT STATEMENT OF SCC, VIAC, FAI, DIS, CAM AND SWISS ARBITRATION CENTRE ON THE EU'S 7TH SANCTIONS PACKAGE, ze dne 26. 7. 2022, dostupné online na https://viac.eu/images/documents/JOINT_STATEMENT_7TH_SANCTIONS_PACKAGE_26_July_2022_final.pdf (poslední návštěva 4. 11. 2022). Dále jen „Společné prohlášení rozhodčích institucí".

33 Nařízení Rady (EU) 2022/1269 ze dne 21. července 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině.